

היתר דיג בים התיכון בתקופת הרבייה בשנת 2021

תקופת הרבייה שקבעתי בהתאם לסמכותי לפי תקנה 8א(ד) לתקנות הדיג, 1937 (להלן: "התקנות") היא החל מתאריך י"ג אייר תשפ"א (25 באפריל 2021) ועד ליום כ' תמוז תשפ"א (30 ביוני 2021). בתקופה זו, שמשכה 67 ימים, נאסר הדיג בים התיכון, מתוך כוונה לאפשר לדגים מהמינים השונים המתרבים לאורך חופי ישראל, להעמיד בבטחה דור צאצאים חדש, שיאפשר את שמירת ושגשוג משאב הדגה המקומי, אשר מהווה חלק בלתי נפרד ממקור מזון טרי ובריא לציבור הרחב (בדומה למדינות שוכנות ים בכל רחבי העולם ובפרט באזור הים התיכון).

החלטתי להודיע על תקופה זו, בתוך טווח המועדים בהם ניתן לקבוע את התקופה בהתאם לתקנה 8א(ז) לתקנות, מבוססת על המידע העדכני בנוגע למועדי הרבייה של רבים ממיני הדגים השוכנים לחופינו. החודשים בהם מתרחשת עיקר הרבייה באזורנו, היא בחודשים אפריל עד יוני בכל שנה, כשידוע שישנם מיני דגים אחרים המתרבים גם במועדים אחרים, אולם התקופה בה מרבית המינים מתרבים היא כאמור בעונת האביב וראשית הקיץ. משך התקופה שנקבעה במסגרת הודעתי, מתייחסת למכלול השיקולים הנוגעים באפשרות להגנה מיטבית על אוכלוסיות הדגים המתרבות בעונה זו, לצד אפשרות לפעילות דיג, בין אם מקצועי לטובת מכירת דגים טריים ובין אם לטובת פעילות דיג פנאי המאפשרת לציבור הדייגים לתפוס דגים ראויים המשמשים לצריכה עצמית.

על אף קביעת איסור הדיג בתקופת הרבייה מן הטעמים המפורטים לעיל, מתוך שיקולים של ניהול ממשק דיג, הכולל שמירה מיטבית על מיני הדגים החשובים, לצד האפשרות להמשיך בפעילות דיג שפגיעתה מועטה וחשיבותה הכלכלית-חברתית משמעותית, אני מודיע כי בהתאם לסמכותי לפי תקנה 8א(1) לתקנות, אני מתיר דיג בים התיכון של דגים, מלבד דגים השייכים לתת משפחת הדקרים (*Epinephelinae*) וכן המינים אוכם גדול-קוף (*Sciaena umbra*) וסלפית צהובת פסים (*Sarpa salpa*) בתקופת הרבייה, בתנאים הבאים:

(1) בתקופה שבין יום י"ג אייר תשפ"א (25 באפריל 2021) ועד ליום ט' סיון

תשפ"א (20 במאי 2021), יותר דיג בשיטות ובמקומות הבאים:

(א) דיג באמצעות רובה תת-ימי בכל עומק;

(ב) דיג באמצעות רשתות עמידה, שמידת חוריהן 50 מ"מ מקשר לקשר

לפחות;

(ג) דיג באמצעות רשת טבעת, רק במקום שבו עומק המים עולה על 30

מטרים;

(2) בדיג המנוי בפסקה (1), שלל הדיג היומי המרבי לבעלי רישיון דיג אישי

ספורטיבי לא יעלה בתקופה זו על 3 ק"ג, או על דג אחד אם משקלו עולה על

3 ק"ג, פרט לדגים מהמינים זהרון הדור (*Pterois miles*) ופלמידה לבנה

(*Scomberomorus commerson*), שאין מגבלת כמות לתפיסתם בדיג

ספורטיבי בתקופה זו.

בנוסף על האמור בפסקה (1), יותר בכל תקופת הרבייה דיג בשיטת מערך חכות צף, רק מספינות בעלות רישיון דיג לשיטה זו, ורק במקום שבו עומק המים עולה על 40 מטרים.

להלן הנימוקים להחלטתי:

במהלך השנים האחרונות (החל משנת 2015), החל משרד החקלאות ופיתוח הכפר, בעיקר באמצעות אגף הדיג, להוביל מספר מהלכים משמעותיים, שתכליתם שינוי אופן פעילות הדיג בישראל, תוך שימת דגש גדול על המצב של הידלדלות משאב הדגה בים התיכון (באזור ישראל ובכלל האגן). בין היתר נקבעו החל משנה זו הגבלות דיג משמעותיות, כפי שהובאו לבסוף לכדי מדיניות קבועה, עת אושר תיקון נרחב לתקנות הדיג, אשר נועד להוביל לשינוי המציאות בתחום פעילות הדיג והשמירה על משאב הדגה המתחדש.

אחת הדרכים הנפוצות במדינות העולם ואשר נחשבות לבעלות השפעה מהירה ומידתית, הינה הגבלה של פעילות הדיג בתקופה העיקרית בה מתרבים דגים חשובים. דגים חשובים הם דגים המהווים עוגן הן מבחינת המשך השמירה והשגשוג של מיני דגים מסחריים וכן הגנה על מיני דגים בעלי חשיבות לבריאות המערכת האקולוגית גם אם אינם מהווים מטרה למסחר (כרישים, צבים, יונקים ימיים).

ראוי לציין כי בדומה למדינות אחרות, קביעת מגבלות הדיג השונות נעשית תוך שימת דגש גם על ההיבט הציבורי הרחב, הכולל לצד שמירה משופרת המתכתבת עם המידע המדעי העדכני, גם מתן אפשרות להמשך פעילות דיג שפגיעתה בתכלית ההגבלות הינה מוגבלת. זאת, בכדי שהציבור הרחב יוכל ליהנות מאספקה רציפה ככל הניתן של דגים טריים משדות הדיג המקומיים, שמגיעים לשווקים באמצעות הדייגים העוסקים בפעילות זו (בעיקר למטרת פרנסתם).

לשמחתנו וגם לשמחת ציבור הדייגים, ניכרת בשנים האחרונות התאוששות של חלק ממיני הדגים החשובים (ביניהם גם דגים מתת משפחת הדקרים). ייתכן שלמהלך של השבתות הדיג בתקופת הרבייה בשנים האחרונות בשילוב מגבלות השלל ביחס לבעלי רישיונות לדיג ספורטיבי לאורך כל השנה, וכן יתר המגבלות ביחס למרחב אסורים לדיג ולגודל הדגים כפי שנקבעו בתקנות, ישנה השפעה חיובית ומצטברת על כך.

הדגים המשתייכים לתת משפחת הדקרים (*Epinephelinae*) משמשים מיני מטרה בולטים לדיג בישראל. דקרים כדגים טורפים מקומיים גדולים הם בעלי חשיבות לבריאותה של המערכת הימית בכל אזור מזרח הים התיכון (הלבנט), כמו גם במדינות נוספות באגן הים התיכון. חשובה באופן מיוחד העובדה שהם משמשים לוויסות והתמודדות עם תופעת הפלישה והתבססות של מינים פולשים דרך תעלת סואץ, כמו דגים ממשפחת הסיכניים הניזונים בעיקר מאצות ועלולים לפגוע ביציבות המערכת האקולוגית. שמירה מיטבית על מיני הדקרים מהווה גם כלי חשוב בתחרות עם מינים פולשים בעייתיים במיוחד, כדוגמת המין זהרון הדור שהולך ומתרבה באזורנו בשנים האחרונות ומהווה איום משמעותי על שגשוג מיני דגים רבים.

מיני הדגים מתת משפחת הדקרים מצויים בלחץ דיג משמעותי בעולם כולו וכך גם במזרח הים התיכון וספציפית בישראל וזאת בעיקר בשל ערכם המסחרי הגבוה. הדקרים פגיעים במיוחד לפעילות דיג תקופת הרבייה שלהם בשל אסטרטגיית הרבייה שלהם, המורכבת מקבוצות דגים בהן מספר הזכרים קטן בהרבה ממספר הנקבות. פגיעה בזכרים גדולים בקבוצה כזו, עלולה להוביל להפסקה של אירוע הרבייה, ולדחיית ההטלה של מיליוני ביצים.

בגלל מאפייניהם הביולוגיים – התקבצותם באתרים מוגדרים לצרכי רבייה, כמו גם מנגנון החלפת הזוויג מנקבה לזכר בגיל של מספר שנים, דקר הסלעים הוא מין מבוקש ביותר לדיג בתקופת הרבייה, אך גם מינים נוספים מקרב תת המשפחה, כדוגמת דקר המכמורת (לוקוס לבן) שמחירו הוא הגבוה ביותר בשוק, הדוקרנית האדומה, שעיקר מזונה מבוסס על דגי סיכך ודקר אלכסנדרוני, שהוא הנדיר מדקרי המסלע המקומיים.

מספר מדינות באגן הים התיכון ובכללן ישראל, פועלות זה שנים לקביעת הגבלות דיג על דגים מתת משפחה זו, ומספר מדינות אף קבעו איסור גורף של דיג דקרים בתקופת הרבייה המרכזית (בין חודש אחד ועד ל-4 חודשים). בשל העובדה שדגים אלו מתקבצים כאמור לפעילות רבייה (המוכרת בין אנשי הדיג בשם "חתונות של דקרים"), בשל קרבתם לאזורים סלעיים, ומבנה ההרמון המיוחד, נדרשת עבורם הגנה נרחבת ייחודית גם בהשוואה למינים אחרים המתרבים גם הם בעונת האביב. בחלקים של הים התיכון תועדה ירידה של עד 95% מהאוכלוסייה וכן הפיכת אזורי הרבייה למטרות דיג אינטנסיבי. באופן שמרני ניתן להעריך כי נצפתה ירידה של 50% במספר דגי דקר הסלעים ברחבי הים התיכון בין השנים 1990-2010.

לסיכום - הגנה על תת משפחת הדקרים

משקלול המידע הקיים עולה כי יש חשיבות רבה ובולטת להגנה נרחבת על מיני הדגים מתת משפחת הדקרים. לכן, ההיתר שניתן מכוח תקנה א8(א1) לתקנות הדיג לאפשרות דיג בתקופת הרבייה, גם בתנאים השונים המגבילים, לא יחול כלל על דיג של מינים מתת משפחה זו, ולגביהם יהיה איסור דיג גורף לאורך תקופה של 67 ימים.

הגנה על מינים נוספים

בנוסף למיני הדגים השייכים לתת משפחת הדקרים, מצאתי לנכון להגביל לאורך כל תקופת ההיתר, את הדיג של שני מינים נוספים: אוכס גדול-קוף, דג טורף השייך למשפחת המוסריים והנו מין צמוד סלע מקומי אשר נמצא בסטטוס של סיכון בפרסומי ארגון ה-IUCN; וכן של המין סלפית צהובת סנפיר שהנו דג צמחוני מקומי, אשר נוכחותו באזורנו פחתה מאוד בשנים האחרונות, עד כי מוגבל מאוד בשלל הדיג והתצפיות ללהקות מין זה מרוכזות בעיקר באזור אחד בצפון הארץ. חשיבות ניכרת להגנה על מין זה, הינה בין היתר בשל התחרות הקיימת מול מיני דגים צמחוניים פולשים, בעיקר ממשפחת הסיכניים (אראסים) וההשפעה על בתי הגידול הסלעיים. בכדי להגן באופן מיטבי ולתקופה ממושכת (67 ימים), על אפשרות הרבייה של מיני דגים נוספים ועל הישרדותם של הדגיגים הצעירים, היתר הדיג בתקופת הרבייה כפי שנקבע בהתאם לתקנה א8(א1), יתאפשר בחלק מהתקופה דיג באמצעות רשתות עמידה עם **גודל עיניים הגדול מ-50 מ"מ מקשר לקשר** (כדי למנוע דיג של הדגיגים הקטנים בגודלם) וכן לדיג באמצעות רשת טבעת (ספינות לדיג הקפה) **רק מעומק מים של 30 מטרים ומעלה** (הגנה על האזור הרדוד משמשת כלי אפקטיבי בצמצום הפגיעה במיני דגים נוספים המתרבים בתקופה הנקובה וכן בדגיגים המתקבצים תדיר באזור המים הרדודים).

ההיתר לדוג בשיטת דיג של **רובה תת-ימי בצלילה חופשית**, מאפשר למי שעוסק בשיטת דיג זו את האפשרות לבצע את פעילות הדיג באמצעות כניסה למים גם ישירות מהחוף (ולא באמצעות סירה בלבד). העובדה ששיטה זו הינה סלקטיבית למדי, מאפשרת להתיר את הפעילות גם בעומקים רדודים.

מבחינת נתוני השלל של הדגים בשיטות המותרות לעיל (רשת עמידה ורשת טבעת בעומק העולה על 30 מ'), נראה כי התרת אפשרות מוגבלת לדיג, בהתאם לתנאים שפורטו, במהלך התקופה שבין 25 באפריל ועד 20 במאי, לא תהווה פגיעה משמעותית בדגים המתרבים בתקופה זו ולכן גם לא בהשגת תכליות תקופת הרבייה. אי לכך מתן אפשרות לדיג בתקופה הנקובה לעיל ובכפוף למגבלות המנויות בגוף ההיתר, תאפשר מחד לציבור הדייגים להמשיך ולפעול באופן חלקי ומאידך, תוביל לשמירה משופרת ואחראית על רביית הדגים החשובים לשם שגשוג הדגה.

דיג באמצעות מערך חכות צף המבוצע בעומק הים (מעל 40 מטרים), אינו מהווה גורם המפריע לפעילות הרבייה של הדגים החופיים, מאחר ששיטה זו מכוונת לתפיסת דגים גדולים השוחים בגוף המים (בעיקר במים העליונים) וכאשר היא מתבצעת במרחק גדול מהחוף ובעומק הים, הרי שהיא מתבצעת רחוק ממרבית אזורי הרבייה והאימון של הדגיגים הצעירים. בעומק כזה ובשימוש בשיטת דיג זו, המתרחשת בחלק העליון של גוף המים אין כמעט מגע עם הדגים המתרבים בתקופה זו. בנוגע להיתר הדיג של שני מינים פולשים ללא הגבלת מכסה – זהרון הדור ופלמידה לבנה – העובדה שמדובר במינים שפלושו למזרח הים התיכון ובאופן מסוים, יש ברצותנו לצמצם את פגיעתם והתחרות שלהם עם מינים ים תיכוניים מקומיים (ביתר שאת כשמדובר בזהרון ההדור, שהוא דג טורף חסר אויבים טבעיים מוכרים בים התיכון), הרי שהיתר הדיג בשיטות הנקובות לעיל, מתיישב עם המדיניות הרחבה של שמירה מיטבית על המינים המקומיים.

בנוסף, ההיתר שניתן נקבע לתקופה מסוימת ותחומה בתוך תקופת הרבייה. כך, ההיתר (למעט מערך חכות צף בעומק הים) אינו חל בסוף חודש מאי ובכל חודש יוני, שמהווים תקופה מרכזית ברביית מינים מקומיים רבים, תוך דגש מיוחד לרבייה של מיני דקרים, מיני דגים ממשפחת הספרוסיים ועוד וכן תקופה רגישה של רביית צבי הים הרגישים להילכדות ברשתות עמידה.

ניר פרוימן
פקיד הדיג הראשי